

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

**Koncepcia zamerania podpory výskumu a vývoja v oblasti výstavby
a regionálneho rozvoja do roku 2010, s výhľadom do roku 2015**

1. Úvod

Štátna vedná a technická politika Slovenskej republiky okrem prispievania k plneniu cieľov stanovených v Lisabonskej stratégii zároveň prispieva k plneniu požiadaviek Slovenskej republiky samotnej, špecifikovaných v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, ktorými sú zabezpečenie hospodárskej a spoločenskej prosperity Slovenskej republiky. Vedná a technická politika SR, zohľadňujúca tieto dva základné aspekty, prispieva takto nielen k rozvoju vedomostnej spoločnosti vlastnej krajiny, ktorá je základným pilierom celkového rozvoja každej krajiny, ale v konečnom dôsledku aj k úsiliu Európskej únie, ktorým je zvyšovať jej celkovú konkurencieschopnosť.

Hospodársky a spoločenský rozvoj závisí od poznatkov v rôznych formách, od produkcie výsledkov a ich získavania. Cieľom koncepcie je anticipovať ťažiskové smery dôležité pre rozvoj poznania a hospodárstva v oblastiach kompetencií ministerstva.

Koncepcia zamerania podpory výskumu a vývoja v oblasti výstavby a regionálneho rozvoja do roku 2010, s výhľadom do roku 2015 (ďalej iba koncepcia) nadväzuje na Koncepciu vednej a technickej politiky v oblasti výstavby a regionálneho rozvoja do roku 2005, s výhľadom do roku 2010.

Základným strategickým východiskom, v ktorom je naznačený postup pri formulovaní priorít výskumu a vývoja v odvetvových ústredných orgánoch štátnej správy SR je Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (ďalej iba dlhodobý zámer), ktorý vypracovalo a na rokovanie vlády SR predložilo Ministerstvo školstva SR. Dlhodobý zámer bol schválený uznesením vlády SR č. 766 z 12. septembra 2007. Podnety a základné princípy dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky sú rozpracované na podmienky odvetvia výstavby a prierezových činností v regionálnom rozvoji s cieľom prispieť k vytvoreniu aktívneho prostredia v oblasti výskumu a vývoja na Slovensku, ako aj k jeho rozvíjaniu.

Koncepcia predstavuje dokument, ktorý určuje ďalší postup v práci ministerstva a súhrnne prezentuje hlavné zámery v oblasti výskumu a vývoja do roku 2010, s výhľadom do roku 2015.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej iba ministerstvo) sa bude prostredníctvom tejto koncepcie usilovať organizovať taký výskum a vývoj, ktorý bude napomáhať k vytváraniu nových poznatkov, ktoré budú hnacou silou hospodárskeho rastu odvetvia stavebníctva a ktoré povedú k rozvoju regiónov, zabezpečia jeho konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

2. Hlavné ciele štátnej vednej a technickej politiky v rezorte výstavby a regionálneho rozvoja

Vytvoriť podmienky pre rozvoj vedy a techniky a rýchlejšie zavádzanie výsledkov výskumu a vývoja do praxe si vyžaduje uskutočniť viaceré opatrenia v celom systéme slovenskej vedy a techniky, ktoré zohľadnia na jednej strane špecifiká jeho domáceho vývoja a na strane druhej ciele a zámery Lisabonskej stratégie v oblasti vedy a techniky. Jednotlivé ciele a zámery dlhodobého zámeru budú zosúladené a previazané tak, aby veda a technika pružne reagovali na vnútorné (národné) a vonkajšie (medzinárodné) požiadavky. Ich plnenie bude permanentne monitorované, priebežne vyhodnocované a následne aktualizované, aby veda a technika plnili očakávané poslanie byť neoddeliteľnou súčasťou hospodárskeho a spoločenského rozvoja Slovenska a byť príspevkom ku zvyšovaniu konkurencieschopnosti Spoločenstva.

V zmysle kompetenčného zákona je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ústredným orgánom štátnej správy pre: verejné práce, regionálny rozvoj, stavebnú výrobu a stavebné výrobky, stavebný poriadok a územné plánovanie okrem ekologických aspektov, tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky a poskytovanie štátnej prémie k stavebnému sporeniu. Z hľadiska vedy a techniky plní ministerstvo svoje funkcie pri formulovaní dlhodobých zámerov a cieľov štátnej vednej a technickej politiky a ich napĺňaní.

Hlavnou náplňou výskumu a vývoja v rezorte výstavby a regionálneho rozvoja je zabezpečovanie nových poznatkov pre rozhodovaciú, koncepčnú a legislatívnu činnosť v oblastiach pôsobnosti ministerstva, pre napĺňanie cieľov Programového vyhlásenia vlády SR a podporu zvyšovania konkurencieschopnosti odvetvia stavebníctva na rozšírenom stavebnom trhu EÚ.

Zabezpečenie výskumu a vývoja bude vyžadovať koncentráciu zdrojov a prostriedkov, komplexnosť záberu, ako aj organizovanie výskumu vo všetkých jeho sektoroch. Výzva, ktorú koncepcia predkladá, je zabezpečiť paralelné úsilie a postup, čo môže viesť k rýchlejšiemu dosahovaniu výsledkov.

Základným prierezovým cieľom výskumu a vývoja, ktorý presadzuje táto koncepcia v oblasti výstavby a stavebníctva je zabezpečiť udržateľnosť rozvoja krajiny, rozvoj poznatkovej spoločnosti a výraznejší ekonomický a spoločenský prínos výskumu a vývoja.

Kľúčovým cieľom rezortu v oblasti výstavby a stavebníctva je zvýšenie výkonnosti, konkurencieschopnosti, hľadanie ciest na priblíženie sa k priemeru krajín Európskej únie a dlhšom horizonte zosúladenie cieľov s cieľmi európskeho stavebníctva. Zámerom výskumu a vývoja v oblasti stavebníctva je napomáhať pri hľadaní nových konštrukcií a technológií s nízkou prácnosťou a energetickou náročnosťou. Osobitnú pozornosť bude treba venovať oblasti energetickej efektívnosti existujúcich a nových budov. Ide o nové príležitosti aj pre výskum vrátane aplikácie obnoviteľných zdrojov energie.

V oblasti bytovej politiky je cieľom výskumu a vývoja napomôcť pri vytváraní podmienok pre podporu rozvoja bývania a to uplatňovaním nových poznatkov pri rozhodovaní a pri vytváraní rámca pôsobenia štátu v oblasti ekonomických a podporných mechanizmov štátu pre rozvoj bývania.

V oblasti regionálneho rozvoja má viesť k vytváraní poznania a podmienok pre tvorbu nástrojov podpory regionálneho rozvoja Slovenskej republiky na úrovni národnej, regionálnej a miestnej v kontexte regionálnych politík krajín EU a ďalších nadnárodných zoskupení v súlade s hlavnými cieľmi politiky MVRRR SR pre podporu regionálneho rozvoja.

Tieto ciele otvárajú nové možnosti na hľadanie strategických priorít vo výskume a vývoji na úrovni ministerstva, podnikateľskej sféry a výskumných pracovísk.

Koncepcia je súčasťou celkovej politiky vlády, z čoho vyplýva, že ráta pri zabezpečovaní svojich cieľov s primerane rozvíjajúcim sa prostredím vo vede a technike a že je vecne vyjadrený dopyt po výsledkoch výskumu a vývoja zo strany štátu, zo strany užívateľských rezortov (napr. doprava, priemysel a pod.), ale aj zo strany občanov, napríklad v oblasti moderného bývania, pri presadzovaní energeticky úspornejšieho užívania objektov a podobne.

Koncepcia predstavuje dokument, ktorý na jednej strane vníma názory, záujmy a potreby jednotlivých skupín alebo organizácií pôsobiacich vo výskume a vývoji, a na druhej strane hľadá mechanizmy a prostriedky, aby ich zosúladiť s potrebami občanov a spoločnosti Slovenska.

Dôležité je zvýšenie účasti vedy a techniky na celkovom rozvoji Slovenskej republiky – intenzívnejšie zapájanie vedy a techniky do riešenia ekonomických a spoločenských problémov Slovenska. Zvyšovanie účasti vedy a techniky na rozvoji krajiny sa prejaví aj zvýšením príspevku Slovenska k celkovému rastu konkurencieschopnosti EÚ. Ministerstvo sa preto bude v rámci svojich kompetencií snažiť zabezpečiť také podmienky pre zvýšenie účasti vedy a techniky na celkovom rozvoji Slovenska, ktoré zohľadnia špecifiká ich vývinu na Slovensku a zámery budovania Európskeho výskumného priestoru. Celkovo musia byť podmienky pre fungovanie systému vedy a techniky zosúladené a previazané tak, aby veda a technika pružne reagovali nielen na vnútorné (národné), ale aj na vonkajšie (medzinárodné) požiadavky.

2.1. Zámery a princípy

Úlohou ministerstva je zabezpečiť rozvoj poznania a riešenie vybraných oblastí výskumu a vývoja, ktorých problematika má z hľadiska záujmu štátu a rozvoja odvetví v jeho kompetencii zásadný význam, ako aj vytvárať podmienky na uplatnenie výsledkov v ekonomike a spoločnosti.

Prvoradým systémovým cieľom ministerstva v oblasti výskumu a vývoja je zabezpečenie potrebných informácií pre rozhodovanie formou kvalifikovaných expertíznych štúdií a analýz, ale aj zabezpečenie vedecky erudovaných stratégií rozvoja (najmä aplikovaný výskum vo forme tematických analýz, špecifikovaných prognóz a koncepčných návrhov určených na využitie nielen v ústredných orgánoch štátnej správy, ale aj na úrovni regiónov, prípadne až obcí).

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky si ani v budúcnosti nemôže dovoliť udržiavať výskum v celej šírke súčasných a neustále vznikajúcich oblastí výskumu. Z toho dôvodu navrhne a vytvorí mechanizmy na stanovenie relevantných priorít v rámci programu pre vedu a výskum, ktoré bude možné podporovať z verejných zdrojov a ktoré bude spolu podporovať podnikateľskú sféru.

Plnenie zámerov koncepcie bude realizované otvoreným spôsobom za širokej účasti organizácií z jednotlivých sektorov výskumu a vývoja, ako aj zástupcov užívateľov výsledkov výskumu a vývoja. Ministerstvo bude dbať na včasnú informovanosť širokej a odbornej verejnosti, aby predišlo vzniku podozrenia z neobjektívneho postupu pri realizácii svojich úloh v oblasti výskumu a vývoja a pri nakladaní s finančnými prostriedkami.

V rámci slobodného prístupu k informáciám sa publikované výstupy z riešených úloh výskumu a vývoja následne umiestnia v knižnici ministerstva.

2.2. Vzťah rezortu s vládou, štátnym a súkromným sektorom, verejnosťou

Vzťah vlády a rezortu je daný vo vecnej oblasti odsúhlasenými koncepciami, v oblasti finančnej schválením požiadaviek ministerstva v štátnom rozpočte a v legislatívnej oblasti schválením právnych noriem.

Úlohou vlády v oblasti vedy a techniky je vytvoriť štandardné podmienky na rozvoj tejto oblasti a pripraviť v súlade s celkovými strategickými víziami a koncepciami spoločnosti a ekonomiky ťažiskové smery rozvoja výskumu a vývoja.

V oblasti vedy a techniky je vzťah vlády k ministerstvu upravený najmä platným dlhodobým zámerom, zákonom o rozpočtových pravidlách, zákonom o verejnom obstarávaní, zákonom o štátnej pomoci a zákonom o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja².

Dynamické zmeny v ekonomike a spoločnosti vyžadujú rýchlejšie hľadať postupy na vytvorenie legislatívne nespochybniteľných možností ministerstvami využívať vedecký a výskumný potenciál na vysokých školách a v SAV, využiť inštitút štátnej pomoci ako obojstranný proces spájania sa výskumných organizácií, pracovísk vysokých škôl a podnikateľov.

Jedným z hlavných cieľov Lisabonskej stratégie je zvýšiť podiel výdavkov podnikateľskej sféry na úroveň 2/3 z celkových výdavkov na vedu a techniku. Preto osobitná pozornosť bude v podpore organizácií výskumu a vývoja venovaná podpore malého a stredného podnikania zainteresovaného do výskumu a vývoja. Výskum a vývoj vykonávaný malými a strednými podnikmi by mal byť v zmysle schváleného dlhodobého zámeru prioritizovaný pre získanie podpory zo štátneho rozpočtu.

Ministerstvo bude úzko spolupracovať s podnikateľskou sférou, aby prispela k podpore objavovania poznatkov v základnom a aplikovanom výskume, a k podpore realizácie výsledkov z aplikovaného výskumu. Základným nástrojom na podporu podnikateľskej sféry v oblasti výskumu a vývoja sú predovšetkým dotácie v súlade so zákonom o štátnej pomoci⁶, Výnosom z 25. októbra 2005 č. MVRR-2005-8520 o poskytovaní dotácií na výskum a vývoj a tiež zdroje Agentúry na podporu výskumu a vývoja.

Zásadným princípom, ktorý bude čoraz viac prevládať vo vzťahu ministerstvo a podnikatelia v oblasti výskumu a vývoja je, že podnikateľská sféra bude musieť postupne prevziať väčšiu zodpovednosť za podporu výskumu a vývoja, za akceleráciu inovačných procesov a za difúziu výsledkov výskumu do regiónov. Spoločná téma, ktorú bude ministerstvo a podnikateľská sféra rozvíjať a hľadať obojstranne vhodné riešenia je konkurencieschopnosť, ktorá spočíva v schopnosti vyrobiť a obchodovať na základe najnovších výsledkov vo výskume a vývoji.

Pre zvýšenie účinnosti a efektívnosti práce, ako aj možností aparátu bude ministerstvo rozširovať možnosti sústavnej spolupráce s vysokými školami a pracoviskami SAV, či výskumnými organizáciami pôsobiacimi v oblastiach kompetencií ministerstva .

Zlepšenie spolupráce medzi jednotlivými sektormi výskumu a vývoja (štátnym sektorom, sektorom vysokých škôl, podnikateľským sektorom a neziskovým sektorom) a každého z nich s odberateľskou praxou prispieva k zvýšeniu využívania výsledkov výskumu a vývoja v hospodárskej a spoločenskej praxi. Zlepšenie tejto spolupráce bude zabezpečené aj zlepšovaním vzájomnej informovanosti, ktorá bude realizovaná zriadením Centrálného informačného portálu pre vedu, techniku a inovácie, ktorého správcom bude Ministerstvo

školy SR a vytváraním a prevádzkovaním virtuálnych sietí, ktorých úlohou bude zverejňovať a sprístupňovať výsledky výskumu a vývoja.

2.3. Hodnotenie výskumu a vývoja

Pre dosiahnutie kvalitných výstupov riešených úloh výskumu a vývoja je potrebné uplatňovať priority rozvoja oblastí v kompetencii ministerstva, transparentný výber riešiteľov prostredníctvom verejného obstarávania, verejnej súťaže, kvalifikovanú kontrolu riešenia a vynakladania prostriedkov štátneho rozpočtu a preukazovanie dosiahnutých výsledkov vo výskume a vývoji v konkrétnej oblasti ekonomiky alebo spoločenského života.

Štátna vedná a technická politika musí reagovať na rastúci význam hodnotenia výskumu a vývoja v krajinách EÚ, pričom je potrebné zdôrazniť, že ide o náročný proces, ktorý je potrebné vykonávať kontinuálne v pravidelných intervaloch. Proces hodnotenia výskumu a vývoja pozostáva zo zložitých a náročných činností, ktoré treba uskutočňovať podľa jednotnej metodiky. Základnými princípmi hodnotenia musia byť multikriteriálny prístup, preukázateľná odborná kompetentnosť, konkrétnosť, transparentnosť, nezávislosť a objektivita.

Cieľom v oblasti hodnotenia výskumu a vývoja v Slovenskej republike bude zavedenie každoročného hodnotenia stavu výskumu a vývoja na základe ukazovateľov podľa metodiky vypracovanej Ministerstvom školstva SR v spolupráci s ostatnými rozpočtovými kapitolami, ktorá stanoví kritériá hodnotenia podľa ukazovateľov používaných v krajinách EÚ s využitím hodnotenia výskumu a vývoja vykonávaného renomovanými svetovými profesionálnymi inštitúciami. Vykonávanie celkového hodnotenia výskumu a vývoja na Slovensku podľa uvedených ukazovateľov umožní komplexne porovnávať stav výskumu a vývoja na Slovensku s ostatnými krajinami sveta a pomôže identifikovať opatrenia potrebné na zlepšenie podmienok výskumu a vývoja na Slovensku.

Pre zabezpečenie potrebnej kvality výskumu a vývoja podporovaného z verejných zdrojov bude potrebné zaviesť základný spoločný rámec pre hodnotenie všetkých slovenských organizácií výskumu a vývoja na základe metodiky vypracovanej Ministerstvom školstva SR, ktorá stanoví kritériá a postupy priebežného a záverečného hodnotenia všetkých druhov účelovej podpory a jej vecných prínosov pre hospodársky a spoločenský rozvoj krajiny.

3. Úlohy organizácie výskumu a vývoja

Úlohou organizácie výskumu a vývoja na ministerstve je napomôcť plniť programové úlohy a zabezpečiť primeraný rozvoj poznania pre prípravu strategických rozhodnutí, ako aj napomáhať rozvoju poznania a uplatneniu nových poznatkov a technológií vo sférach, ktoré sú v kompetencii ministerstva.

Podpora výskumu a vývoja bude smerovať k presadzovaniu takých ideí, metód, noriem a hodnôt, ktoré povedú k transdisciplinarite, k vysokej pružnosti a rýchlosti reakcie na relevantné potreby. Z toho vyplýva, že ministerstvo nepovažuje za prioritnú cestu budovanie výskumných organizácií napojených inštitucionálne na štátny rozpočet. Zámerom je vytvoriť podmienky pre zapájanie sa výskumných organizácií všetkých sektorov na riešenie úloh

ministerstva v oblasti výskumu a vývoja a zabezpečiť konkurenčné prostredie vo výskume a vývoji, z čoho vyplýva presadzovať:

- účinnejšie prepojenie základného s aplikovaným výskumom a vývojom prostredníctvom spolupráce s vedeckovýskumnými organizáciami a vysokými školami, s vyústením do využitia výsledkov v hospodárskej a spoločenskej praxi,
- zvýšenie výkonnosti výskumu a vývoja najmä v ich prínosoch pre ekonomiku a spoločnosť,
- zabezpečenie optimálnej formy hospodárenia s prostriedkami štátneho rozpočtu určenými na výskum a vývoj, koncentrovať podporu do účinne koordinovaných programov a projektov,
- opatrenia k odstráneniu rozdrobenosti výskumu a vývoja nasmerovaním na racionálnu „vecnú integráciu“ pracovísk výskumu a vývoja na báze konkrétnych projektov, ktorá povedie k spájaniu síl a prostriedkov na riešenie programov a projektov výskumu a vývoja,
- zvýšenie objektívnosti a priehľadnosti procesu prípravy, schvaľovania, kontroly a hodnotenia výskumu a vývoja.

Ministerstvo bude orientovať podporu na vytváranie priestoru pre účinný a rýchly transfer výskumných poznatkov do hospodárskej praxe a spoločnosti., bude presadzovať ciele štátnej pomoci v oblasti výskumu a vývoja pre podnikateľské subjekty.

V záujme čo najefektívnejšieho a účinnejšieho pôsobenia vedy a techniky a zabezpečenia transparentnosti celého procesu prípravy, realizácie a kontroly využívania výstupov úloh vedy a techniky, budú zriadené pracovné komisie zložené z nezávislých odborníkov, ktoré sa budú aktívne využívať pri formovaní a riadení výskumu a vývoja v stavebníctve a regionálnom rozvoji. Ich forma a rozsah pôsobenia môžu byť rôzne a budú závisieť od účelu ich zriadenia.

4. Zásady financovania

Predpokladom výskumnej a vývojovej činnosti je primerané financovanie alebo podpora z verejných a súkromných zdrojov súčasne. Financovanie a podpora je súhrnným indikátorom uplatňovania vedy a techniky v rezorte ministerstva a predstavuje postoj štátu, ale aj podnikateľskej sféry k tejto strategickej forme zabezpečovania rozvoja a uplatňovania poznania v činnostiach, ktoré sú v kompetencii ministerstva. Prezentuje tiež rezortnú výkonnosť v oblasti vedy a techniky.

Ministerstvo uskutočňuje svoju vednú a technickú politiku každoročne pri príprave a schvaľovaní svojej rozpočtovej kapitoly v štátnom rozpočte. Reálna politika financovania a podpory v bežnom roku je daná disponibilnými verejnými zdrojmi.

Rámec financovania a podpory vedy a techniky pre rezort vytvára zákon o rozpočtových pravidlách, zákon o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja, zákon o štátnej pomoci, v ktorom sú prevzaté princípy rámcového obmedzenia štátnych príspevkov na výskum a vývoj v EÚ a Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015.

Ciele tejto koncepcie vychádzajú zo záväzku vlády uvedeného v dlhodobom zámere kde bola pre zabezpečenie cieľov a zámerov rozvoja vedy a techniky do roku 2015 vyčíslená potreba

celkových výdavkov na vedu a techniku vo výške 1,8% z HDP. Tieto predstavujú pravidelný medziročný nárast celkových výdavkov na vedu a techniku vo výške 0,14 % z HDP. Je zrejmé, že nepôjde len o zvyšovanie prostriedkov do výskumu a vývoja zo strany vlády (ministerstva), ale že postupne budú musieť prevziať väčšiu zodpovednosť za financovanie výskumu a vývoja subjekty podnikateľskej sféry, čo úzko súvisí s ich záujmom byť konkurencieschopný na domácom, európskom alebo svetovom trhu.

Dôležitou prioritou bude zvýšiť participáciu podnikateľských zdrojov na podporu výskumu a vývoja v rezorte, tak aby podiel týchto zdrojov na celkovej podpore dosiahol 2/3 v roku 2015. Pre zabezpečenie zvýšenia participácie podnikateľských zdrojov bude potrebné vytvoriť stimuly nepriamej podpory pre podnikateľské subjekty. Ministerstvo školstva SR v spolupráci s Ministerstvom financií SR sa v dlhodobom zámere zaviazali vypracovať analýzu, ktorá vyhodnotí podmienky a možnosti pre navrhnutie takých daňových stimulov, ktoré by zabezpečili zvýšenie investícií do vedy a techniky podnikateľskými subjektmi.

V období rokov 2007-2015 bude veda a technika v Slovenskej republike podporovaná hlavne z nasledujúcich zdrojov:

- štátneho rozpočtu Slovenskej republiky
- prostriedkov štrukturálnych fondov Európskej únie,
- podnikateľských zdrojov,
- medzinárodných zdrojov.

Výskum a vývoj je príjemcom verejnej podpory, ktorá musí byť regulovaná tak, aby nedošlo k narušeniu konkurenčného prostredia. Vo vzťahu k podnikateľskej sfére vymedzuje model poskytovania prostriedkov na výskum a vývoj zákon o štátnej pomoci⁶. Štátnu pomoc vo vzťahu k poskytovateľom štátnej pomoci v Slovenskej republike a vo vzťahu k Európskej únii koordinuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Poskytovatelia štátnej pomoci, ktorými sú ministerstvá, musia zabezpečiť plnenie pravidiel ustanovených zákonom o štátnej pomoci a príslušnou legislatívou Európskych spoločenských zmlúv.

Ministerstvo bude na jednej strane stimulovať podnikateľskú sféru k záujmu o výskum a vývoj poskytovaním štátnej pomoci na výskum a vývoj, ale na druhej strane aj výskumné organizácie SAV a vysoké školy majú možnosť prostredníctvom štátnej pomoci hľadať partnerstvá a orientovať sa na konkrétne problémy podnikateľov alebo im ponúkať svoje výsledky v podobe nových technológií a výrobkov.

V aplikovanom výskume bude ministerstvo uplatňovať stratégiu synergických efektov čo znamená, že vyššia podpora z verejných zdrojov iniciuje zvýšenú podporu zo súkromných zdrojov.

Nástrojmi vednej a technickej politiky rezortu výstavby a regionálneho rozvoja sú:

- úlohy výskumu a vývoja,
- vedecko-technické štúdie a vedecko-technické služby
- úlohy výskumu a vývoja, zabezpečované s podporou štátnej pomoci.

Úlohy výskumu a vývoja budú zabezpečovať riešenie konkrétnych úloh, ktorých výsledky sa využijú na prípravu koncepčných materiálov a prípravu zásadných rozhodnutí ministerstva vyplývajúcich z odvetvových politík. Budú v súlade s prioritami vecného zamerania

výskumu a vývoja schválených v koncepcii a financované prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Vedecko-technické štúdie a vedecko-technické služby budú zabezpečovať požiadavky organizačných útvarov sekcií o nové poznatky, analýzy, informácie, na podporu metodologickej a riadiacej činnosti v oblastiach pôsobnosti ministerstva, využiteľné pri príprave odborných materiálov a priamu podporu operatívnych činností týchto útvarov.

Úlohy výskumu a vývoja, zabezpečované s podporou štátnej pomoci, ktorej poskytovateľom je ministerstvo v zmysle zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a Smernice MVRR SR č. 1/2007 pre poskytovanie štátnej pomoci na výskum a vývoj. Tieto úlohy, spravidla aplikovaného výskumu zabezpečované žiadateľmi o štátnu pomoc (organizácie zo súkromného sektora), majú za cieľ napomáhať prostredníctvom výskumu a vývoja ekonomickému rozvoju týchto organizácií, rozširovaniu najnovších metód práce, technológií a vedecko-technických poznatkov všeobecne v hospodárskej sfére, ktorú metodicky usmerňuje ministerstvo.

Na základe návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2008-2010 a návrhu zákona o štátnom rozpočte na rok 2008 prerokovaného a schváleného vládou SR uznesením č. 867 z 11.11.2007 sú navrhované objemy finančných prostriedkov pre realizáciu vednej a technickej politiky nasledovné:

(v tis. Sk)

Rok	2008	2009	2010
Štátna pomoc a dotácie nefinančným subjektom	15 000	16 000	16 000
Tovary a služby (štúdie)	4 300	4 200	4 200
SPOLU	19 300	20 200	20 200

Finančné nástroje dopĺňajú aktivity Agentúry pre podporu výskumu a vývoja SR, ktoré by mali pokryť požiadavky vedecko-výskumných pracovníkov a organizácií riešiť iniciatívny výskum a vývoj, ktorý je spravidla spojený s potrebami výrobnnej sféry alebo záujmom rozvíjať niektorý z vedných odborov.

5. Zameranie výskumu a vývoja vo výstavbe a regionálnom rozvoji

V horizonte do roku 2015 bude potrebné stanoviť také systémové priority vedy a techniky, aby veda a technika boli harmonickým a stabilným systémom, ktorý smerom navonok bude pôsobiť ako dynamizujúci prvok plne sa podieľajúci na ekonomickom a spoločenskom rozvoji krajiny. Systémovými prioritami v oblasti vedy a techniky vo výhlade do roku 2015 budú:

- dosiahnuť synergický efekt podpory výskumu a vývoja z rôznych zdrojov podpory výskumu a vývoja,
- zabezpečiť zodpovedajúcu podporu vedy a techniky,
- zabezpečiť efektívne využívanie vynakladaných verejných zdrojov,
- smerovať významnou mierou podporu z verejných zdrojov na výskum smerujúci do následného ďalšieho využitia, čím sa bude sledovať aj zlepšenie prepojenia základného výskumu s aplikovaným na základe zvýšenia spolupráce verejného sektora s podnikateľským sektorom výskumu a vývoja a hospodárskou a spoločenskou odberateľskou praxou,
- podporovať rozvoj odvetvia výstavby a stavebníctva prostredníctvom výskumu a vývoja, čo sa v praxi bude realizovať tvorbou a implementáciou koncepcie a tiež vyčleňovaním prostriedkov na realizáciu vednej a technickej politiky v rozpočtovej kapitole ministerstva,
- prispievať vedou a technikou k zvyšovaniu konkurenčnej schopnosti domácej produkcie a služieb,
- - zabezpečiť zapojenie sa do nadnárodných aktivít a projektov, ktoré sú v kompetencii MVRR SR, v oblasti vedy a výskumu v kontexte politik krajín EU a iných zoskupení.

Jedným z najdôležitejších cieľov okrem zabezpečenia dostatočných zdrojov pre podporu vedy a techniky je aj stanovenie vecných priorít výskumu a vývoja. Stanovenie vecných priorít rezortu výstavby a regionálneho rozvoja SR vychádza z dvoch základných predpokladov, a to disponibilné kapacity výskumu a vývoja pôsobiacich v oblastiach kompetencií ministerstva a z uplatniteľnosti výsledkov výskumu a vývoja v hospodárskej alebo spoločenskej praxi.

Pre výskum a vývoj v rámci rezortu je potrebné vo výhľade do roku 2015 stanoviť vecné priority výskumu a vývoja, ktoré budú platiť pre:

- výskum a vývoj orientovaný na zabezpečenie strategických úloh ministerstva a pre rozhodovanie,
- výskum a vývoj orientovaný na podporu rozvoja vybraných technológií a výrobkov, ktoré sú významné z hľadiska regionálneho rozvoja a poskytujú benefity z ich realizácie v širšom rozsahu.

Prierezovými cieľmi navrhovaných vecných priorít výskumu a vývoja sú:

- zabezpečiť udržateľnosť rozvoja krajiny,
- rozvoj poznatkovej spoločnosti,
- zabezpečiť výraznejší ekonomický a spoločenský prínos výskumu a vývoja.

Návrh vecných priorít výskumu a vývoja v odvetví výstavby a stavebníctva:

- zvyšovanie konkurencieschopnosti v oblasti stavebníctva,
- znižovanie energetickej náročnosti budov,
- rozvoj bývania,
- rozvoj regiónov SR/EU.

Konkurencieschopnosť spočíva v schopnosti vyrobiť a obchodovať na základe najnovších výsledkov vo výskume a vývoji. Postupné zvyšovanie konkurencieschopnosti v oblasti stavebníctva na úroveň krajín EÚ si bude vyžadovať riešenie výskumných a vývojových úloh najmä v nasledovných oblastiach:

- priemysel stavebných materiálov - maximálne využívanie domácich surovinových zdrojov,
- základy trvalo udržateľného rozvoja pri využívaní prírodných zdrojov, recyklácii stavebných materiálov, koncepcií využívania krajiny a ochrany ekologicky citlivých oblastí,
- poznatková základňa, informačné databázy v oblasti environmentálnych a zdravotných vplyvov stavebníctva, urbanizmu, krajinného plánovania,
- vysoko pevnostné a výplňové, tepelno-izolačné materiály (kompozitné materiály a konštrukcie a pod.),
- rozvoj systému vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane celoživotného vzdelávania z hľadiska nadobúdania a zvyšovania kvalifikácie pracovníkov v stavebníctve,
- rozvoj progresívnych stavebných konštrukcií a technológií,
- stimulácia technických a technologických inovácií,
- znižovanie ekologickej záťaže pri stavebnej činnosti, výroby stavebných látok a užívaní stavieb,

Znižovanie energetickej náročnosti je jedným zo základných pilierov trvalo udržateľného rozvoja. Bytový sektor má druhú najvyššiu konečnú energetickú spotrebu, ktorá predstavuje cca 26 % podiel z celkovej konečnej energetickej spotreby SR.

V záujme zabezpečenia rozvoja je potrebné, aby sa súčasťou trvalo udržateľného rozvoja stali aj trvalo udržateľné energetické riešenia a technológie využívajúce vlastné dostupné energetické zdroje vrátane obnoviteľných zdrojov energií.

V súlade s iniciatívami Európskej únie je potrebné venovať sa oblasti energetickej náročnosti alebo energetickej efektívnosti existujúcich a nových budov. Tieto legislatívne iniciatívy majú za cieľ do roku 2010 zvýšiť v krajinách Európskej únie energetickú efektívnosť budov o 22%. Ide o nové príležitosti aj pre výskum vrátane vývoja a aplikácie obnoviteľných zdrojov energie. V tejto súvislosti sa ešte viac ukazuje význam použitia informačných technológií vo výstavbe a prevádzke budov, orientácia na budovy s inteligentným chovaním, ktoré využívajú špičkové technológie a materiály z iných odvetví pre výstavbu.

Znižovanie energetickej náročnosti v dlhodobom horizonte prinesie aj zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie, predovšetkým znížením emisií skleníkových plynov.

Pre zabezpečenie plnenia cieľov v súlade s iniciatívami Európskej únie bude potrebné v oblasti energetickej efektívnosti budov riešiť v rámci výskumu a vývoja najmä nasledovné oblasti:

- navrhovanie nových konštrukcií a technológií bytových stavieb s nízkou energetickou náročnosťou, na báze domácich surovín a s kvalitou porovnateľnou s krajinami EÚ,
- znižovanie energetickej náročnosti pri realizácii a užívaní pozemných a inžinierskych stavieb,
- rozvoja výstavby inteligentných budov,

- využitie obnoviteľných zdrojov energií v oblasti bývania.

Cieľom výskumu a vývoja v oblasti bývania je napomôcť pri vytváraní podmienok pre podporu rozvoja bývania a to uplatňovaním nových poznatkov pri rozhodovaní a pri vytváraní rámca pôsobenia štátu v oblasti ekonomických a podporných mechanizmov štátu pre rozvoj bývania. Nemenej dôležité bude aj hlbšie poznanie tvorby sídiel budúcnosti a riešenie infraštruktúry miest.. V súlade s tým budú úlohy riešené v rámci výskumu a vývoja zamerané na:

- analýzy vplyvov faktorov ovplyvňujúcich potencionálne sociálno-ekonomické dôsledky znižovania dostupnosti bývania,
- možnosti dostupnosti bývania pre rôzne skupiny domácností,
- analýzy efektivity nástrojov bytovej politiky,
- variabilné nové formy bývania,
- revitalizáciu obytného a životného prostredia s vytváraním ucelených mestských a vidieckych štruktúr so zabezpečením polyfunkčných priestorov, skĺbením bývania, služieb a pracovných príležitostí s ich vhodným dopravným prepojením,
- udržateľný rozvoj bývania (recyklácia budov),
- mobilita pracovných síl.

Pre zaistenie rozvoja celého štátu je potrebné zabezpečiť jednotný prístup k výskumu regionálneho rozvoja SR v kontexte regionálnej politiky krajín EU a s možnosťou uplatnenia výsledkov výskumu pre celé územie Slovenskej republiky.

Hlavné ciele podpory regionálneho rozvoja sú smerované do:

- odstraňovania alebo zmierňovania nežiaducich rozdielov v úrovni hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov mobilizáciou ich vnútorných zdrojov pri uplatnení trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja štátu.
- zvyšovania výkonnosti, konkurencieschopnosti, inovatívnosti regiónov a ekonomiky štátu pri uplatnení trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja.
- zabráneniu poklesu ekonomickej výkonnosti a životnej úrovne obyvateľov v regiónoch.

Ministerstvo sa bude usilovať zabezpečiť rozvoj základného a aplikovaného výskumu, ktorý budú napomáhať k uplatňovaniu vyššie uvedených cieľov podpory regionálneho rozvoja pri zohľadnení implementácie politik regionálneho rozvoja krajín EU. Vytvorí sa poznatková báza pre koncepčné riadenie priestorových zdrojov štátu a v nich aj výskumu a vývoja. Dlhodobou úlohou sa bude tento výskum postupne napájať na rozvojový potenciál regiónov.

Zložitosť a individuálnosť problémov regionálneho rozvoja si vyžiada, aby sa do výskumu a vývoja zapojili takmer všetky vedné disciplíny humanitného, ekonomického a technického zamerania. Vzhľadom na to, že z hľadiska riadenia štátu ide vo výskume a vývoji tiež o problémy sektorové, je treba rátať s príspevkom všetkých odvetvových a prierezových ústredných orgánov štátnej správy.

Riešením a uplatňovaním výskumných a vývojových úloh sa bude podporovať:

- tvorba poznatkovej bázy pre prípravu programových, rozvojových, legislatívnych nástrojov na podporu regionálneho rozvoja SR na úrovni národnej a regionálnej v kontexte politik EU,
- expertízna činnosť a tvorba poznatkovej bázy pre implementáciu politiky regionálneho rozvoja EU v SR (špecificky politika územného rozvoja mestských a vidieckych oblastí, ukazovatele regionálneho rozvoja, národná stratégia regionálneho rozvoja a sektorové inovačné stratégie na úrovni SR resp. samosprávnych regiónov...),
- expertízna činnosť a tvorba poznatkovej bázy pre tvorbu nástrojov regionálnej politiky s prepojením na územnoplánovacie a rozhodovacie procesy,
- maximálne využitie disponibilných regionálnych zdrojov na rozvoj regiónov a ekonomiky,
- rozvoj hospodárskych aktivít na území a zlepšovanie podnikateľského prostredia,
- zachovanie osídlenia a rozvoj urbanizácie,
- trvalo udržateľný rozvoj prírodných zdrojov, prírodného a kultúrneho dedičstva a iných verejných statkov,
- dobudovanie technickej a sociálnej infraštruktúry podľa reálnych potrieb regiónov a znižovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi,
- rozvoj ľudských zdrojov, posilňovanie sociálneho kapitálu a aktívnych opatrení na trhu práce,
- vybudovanie otvoreného informačného systému o území s inštitucionálnym zabezpečením,
- rozvoj medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce k zvyšovaniu sociálno-ekonomickej úrovne regiónov.

6. Medzinárodná vedecko-technická spolupráca

Z členstva Slovenskej republiky v EÚ vyplýva pre vedu a techniku náročná úloha v oblasti medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce, ktorou je vyrovnávať sa s problémami, ktoré vyplývajú pre slovenské organizácie výskumu a vývoja zo spoločného európskeho konkurenčného prostredia – byť rovnocenným konkurencieschopným partnerom organizáciám z ostatných členských krajín.

Kritériom pre nadväzovanie spolupráce vo výskume a vývoji budú prínosy pre ministerstvo, pre celkové zabezpečenie výskumu a vývoja a pre riešenie konkrétnych priorít v oblasti výskumu a vývoja.

Výskumná a vývojová základňa v pôsobnosti ministerstva môže v súčasnosti nadobúdať nové poznatky a skúsenosti v rámci rozvinutých európskych štruktúr v oblasti vedy a techniky. Globálnu platformu spolupráce predstavuje „Európsky výskumný priestor“. Pre regionálny výskum budú mať význam medzivládne zmluvy a dohovory o spolupráci regiónov a miest.

Medzinárodná vedecko-technická spolupráca vyplývajúca z dvojstranných vládou schválených dohôd o vedecko-technickej spolupráci a z členstva Slovenskej republiky v medzinárodných výskumných centrách je podmienená nielen kvalitnou infraštruktúrou výskumu a vývoja (ľudské zdroje a technická infraštruktúra), ale aj dostatočnými zdrojmi na Slovensku, ktoré sú nevyhnutné nielen na podporu mobilít v prípade bilaterálnej spolupráce ale

aj na podporu samotnej výskumnej účasti slovenských organizácií v projektoch bilaterálnej spolupráce a v aktivitách medzinárodných centier.

Základným kritériom pre stanovenie priorít v oblasti medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce bude podpora takej účasti slovenských organizácií výskumu a vývoja, ktorá bude prínosom predovšetkým pre hospodársky alebo spoločenský rozvoj Slovenskej republiky.

7. Popularizácia vedy a techniky

V súčasnosti jedným z hlavných problémov vedy a techniky nielen na Slovensku ale aj v iných krajinách EÚ je nedostatočné vnímanie ich významu verejnosťou ako faktorov podmieňujúcich hospodársky a spoločenský rozvoj krajiny Preto popularizácia vedy a techniky, ktorá bude zabezpečovať uvedomovanie si ich významu verejnosťou, bude jedným z hlavných cieľov štátnej vednej a technickej politiky. Bude potrebné systémovo zlepšiť vnímanie vedy a techniky spoločnosťou ako jedného zo základných stavebných kameňov pre zvyšovanie životnej úrovne občanov a celkového rozvoja spoločnosti.